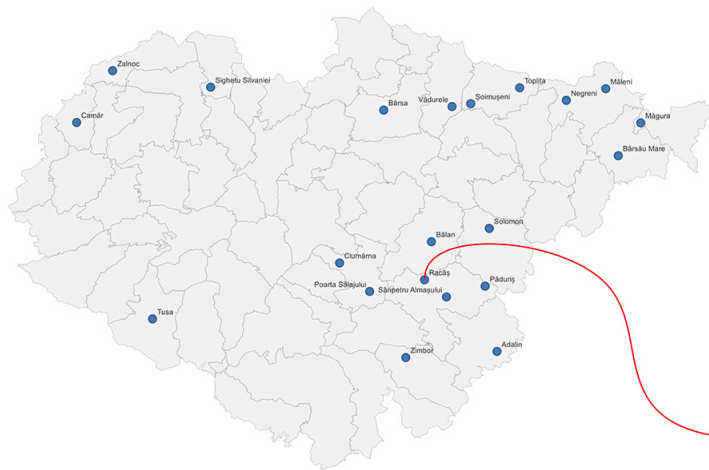

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACĂȘ

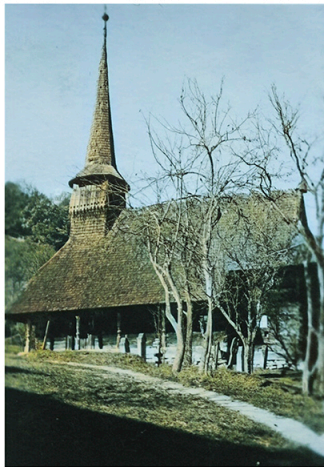
INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Ipoteza de lucru:

Biserica de lemn din localitatea Racâș, jud. Sălaj, se regăsește pe noua listă a monumentelor istorice sub codul SJ-II-m-A-05101, unde apare ca fiind ridicată în anul 1741.

*Conform unor datări dendrocronologice preliminare, butea bisericii ar fi fost ridicată inițial în jurul anului **1558**, reparată și eventual supraînălțată în jurul anilor 1761 și **1772** (Comunicare Alexandru Baboș).*

*Înfățișarea bisericii din Racâș se deosebește de celelalte biserici din Sălaj, prin prezența a două „poale”, cea inferioară acoperind prisma de pe latura sudică și desfășurându-se în continuare pe laturile de vest și de nord, pentru a se opri la absida decroșată a altarului. Între anii **2000-2002** biserica este reparată și pictura realizată în anul **1783** este restaurată.*

Biserica, poarta și vechiul gard al bisericii. Fotografii din
Colecția Personală Leontin Ghergariu. Serviciul Județean Sălaj al Arhivelor Naționale

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Rezultate obținute:

Specia de arbore supusă analizei este stejarul (*Quercus robur*), elementele eșantionate fiind realizate din această esență, exceptând șase probe, dintre care una realizată din brad (bolta naosului) și alte cinci care provin dintr-o altă esență de stejar (cer – *Quercus cerris*), acestea din urmă fiind regăsite în partea superioară a pereților bisericii.

Probele analizate conțin între 38 și 151 inele, cu o medie de 88 de inele anuale. Se observă faptul că biserica de lemn din Racâș este realizată în general din arbori seculari, cu vârste de peste 100 de ani. Arborii bătrâni se regăsesc atât în pereții bisericii, cât și în structura turnului și a prispei. Astfel, proba care conține numărul maxim de inele din prezentul studiu provine chiar dintr-un stâlp al prispei. Elemente realizate din arbori mai tineri sunt localizate la nivelul tălpilor bisericii și tălpilor turnului.

Din cele 40 de probe analizate, au putut fi datate cu succes un număr de 26 de probe. În ceea ce privește celelalte 14 eșantioane, jumătate au fost datate cu scoruri statistice mici, ceea ce reduce gradul de încredere al rezultatului, restul de probe neputând fi datate. Între cauzele datărilor incerte sau nereușite se pot aminti specia supusă analizei și nepotrivirea cu cronologiile de referință. Inelele de alburn s-au putut identifica pe un număr de 25 de carote, între acestea, opt păstrează și ultimul inel format de arbore (Waldkante).

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Rezultate obținute:

Rezultatele analizei dendrocronologice identifică două etape în istoria bisericii de lemn din Racâș. Cea mai timpurie, probabil construcția inițială, are loc cel mai probabil în anul 1616, fiind realizată din arbori tăiați în intervalul **ieulie 1615 – aprilie 1616**.

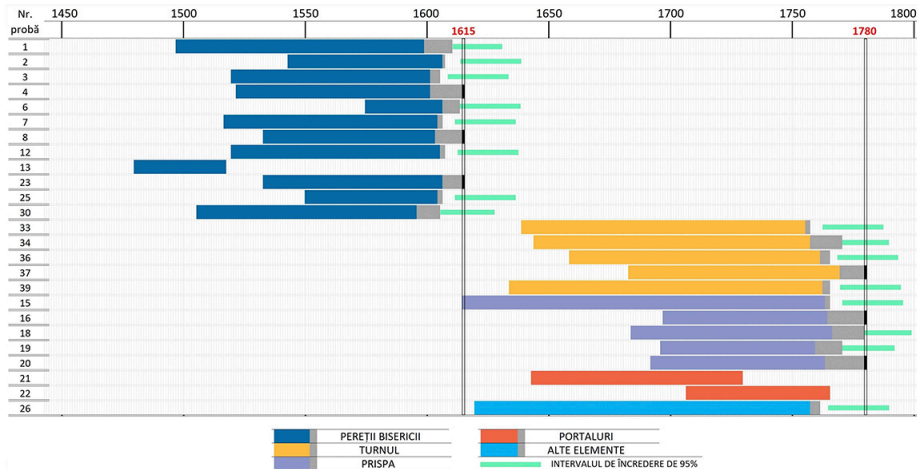
În a doua parte a secolului al XVIII-lea, probabil în anul **1781**, biserica trece printr-o etapă de renovare, în care au fost utilizați arbori tăiați în intervalul octombrie 1780 – aprilie 1781. Din prima etapă se mai păstrează doar elemente din corpul bisericii, în timp ce elementele date pentru etapa a doua provin din turn, prispă și portaluri.

Activitățile de reparare care au avut loc între **2000-2002** sunt identificate în studiul nostru în general la nivelul tălpilor bisericii și tălpilor turnului, dar și la nivelul unor grinzi din pereții bisericii.

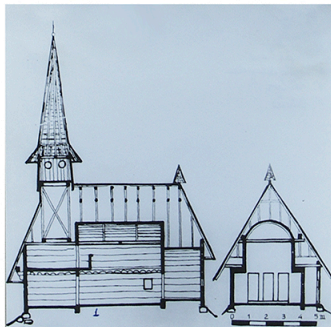
*Pisania din dosul iconostasului: Acest sfânt oltariu l-au plătit popa Nicolae și
cu soțu d(u)misale Todora, anu(l) 1783 a(u)gu(s)t 8 zile*

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Au fost identificate trei etape în evoluția acestei biserici: două etape istorice și etapa cea mai recentă (anii 2000 - 2002).

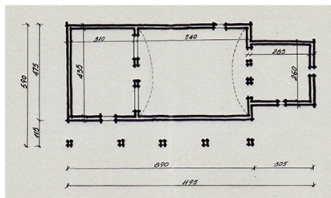
INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACĂȘ

Rezultate obținute:

Drept concluzie, precizăm că rezultatele investigațiilor dendrocronologice la biserica de lemn din Racăș, identifică mai multe momente în istoria acestei biserici. Primul, cel mai vechi identificat, este etapa ce a avut loc în preajma anilor **1615-1616**. În ceea ce privește o a doua etapă, rezultatele indică cu precizie iarna anilor **1780-1781** pentru tăierea arborilor din care a fost realizat turnul și prisma. Totodată, această etapă evolutivă este completată de realizarea pictării altarului, în anul **1783**. Desigur, o ultimă etapă, recentă, din anii **2000-2002**, în care biserica a fost reparată.

Rezultatele obținute confirmă **biserica de lemn din Racăș ca fiind cel mai vechi edificiu de cult din lemn cunoscut care încă se păstrează în zona Sălajului**. Cu toate acestea, rezultatele obținute nu au putut confirma sau infirma rezultatele preliminare obținute de cercetătorul Alexandru Baboș. Această situație se datorează mai multor aspecte particulare: probele analizate în cercetarea preliminară au fost prelevate din elemente ce nu se mai păstrează în prezent, ele fiind înlocuite în contextul reparațiilor din anii 2000-2002. Un alt aspect relevant pentru această situație sunt acele probe prelevate din altă esență de stejar (cer), care, prin scorurile statistice scăzute, pot ascunde o etapă și mai veche care nouă ne-a fost imposibil să o identificăm. Nu în ultimul rând, credem că este important să precizăm, diferențele obținute au putut să apară și datorită utilizării unor cronologii etalon diferite, la momentul realizării datării dendrocronologice preliminare, domnului Baboș fiindu-i la dispoziție doar cronologia construită pentru stejar, din zona Maramureșului.

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Portalul intrării

Portalul trecerii din pronaos în naos

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Semne de îmbinare
la turn

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Îmbinări

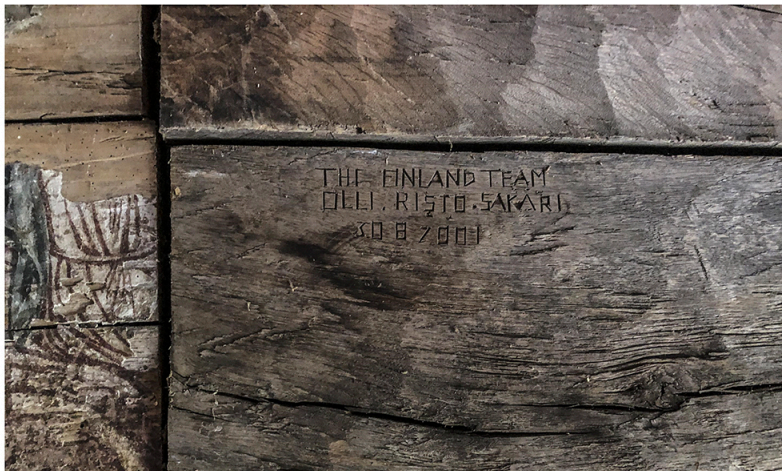

Prispa bisericii

Absida altarului

INVESTIGAȚII DENDROCRONOLOGICE LA BISERICI DE LEMN DIN SĂLAJ – BISERICA DE LEMN DIN RACÂȘ

Între anii 2000 – 2002 biserica este reparată în cadrul unui proiect la care au participat specialiști din mai multe țări. Avem aici inscripția echipei din Finlanda care a lucrat la restaurarea bisericii, în anul 2001.